

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS BENS ARENDS PSALM 103

Onder redactie van **Dr. K. Schilder, Dr. C. Tazelaar en Prof. Dr. J. Waterink**

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr. K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr. F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr. J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr. A. Ringnalda, Soerabaja; Dr. J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dordrecht; Dr. J. Thijls, Zwolle; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:
Dr. C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 35 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Iets over de eenheid der „Heilsgeschiedenis“ in verband met de prediking. III. (Slot). — Uit de Schrift: Fijngevoeligheid (Filipp. 1: 9). — Kerkelijk Leven: Kerkelijk besef. II. Een nieuwe „kerk“. Lid zijn van meer dan één „kerk“ (genootschap) tegelijk. Een puzzel. Nog een puzzel. Vruchten der verlossing. „Gereformeerd“. — Literatuur en Kunst: Ina Boudier-Bakker en haar werk. III. — Het Boek van de Week. — Perschoon. — Boekbespreking. — Correspondentie. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Iets over de eenheid der „Heilsgeschiedenis“ in verband met de prediking.

III. (Slot).

Wat ik in het slot van het vorige artikel opmerkte, kan gereedelijk den overgang vormen tot dit laatste. Ik zei, dat het zeer onrechtvaardig wezen zou, de schuld van het m.i. aanwezige euvel in de „behandeling“ van de „historische stoffen“ alleen bij de predikanten te zoeken. Die schuld is er bij ons allen. Wij zijn met de bestudeering van den eigen aard, van het proces, van de ontwikkeling en de indeeling der heilsgeschiedenis niet gered; wij zijn pas bezig, zoal niet oogen te krijgen, dan toch in elk geval ze te openen voor de allereerste consequenties, die uit onze grondgedachten in dezen voortvloeien, en die tot nu toe niet in slaagden, ons in ons denken te beheerschen, en ons geweten ons streng te verplichten. Een heilsgeschiedenis is onder ons nog niet geschreven; slechts zijn hier en daar enkele toepassingen op de in principe onder ons meer „aangevoelde“ dan bewust-wetenschappelijk gefundeerde grondregelen gegeven, en dan dit slechts incidenteel in bepaalde constructies van „episoden“ der heilsgeschiedenis. Maar van een uit één gereformeerd vooroordeel opgebouwde schets der heilsgeschiedenis is nog niets gekomen; en zoo al iemand er den tijd toe vinden zou, dan zou de uitwerking daarvan over heel het terrein een werk van jaren en nog eens jaren moeten zijn. En het zou waarschijnlijk dan nog weer jaren moeten duren, eer het resultaat daarvan zou doordringen tot den kansel, — indien althans aan ons nageslacht nog een toekomst toebeschikt is, waarin de kansel zal geven, wat de man, die erop staat, in kwaliteit van wetenschappelijk mensch heeft geleerd. Niemand durft hier profeteeren; wel maakt het mij persoonlijk soms bezorgd, te ontdekken — uit wat ik lees — dat hoe meer er onder ons gestudeerd wordt (en dat geschiedt toch zeer zeker), des te minder daarvan door dringt tot den preekstoel. Wij zijn gelukkig nog niet daaraan toe, dat er een tegenstelling komt tusschen wat de dominee als „gestudeerd mensch“ weet, en wat hij preekt. Maar wel moet ik te zien, dat voor meer dan één er twee terreinen zijn: het één is dat van zijn gereformeerde wetenschaps-inhouden, het andere dat van zijn prediking. En die kunstmatige onderscheiding van de preekhoudende gemeente zou, als er geen verandering komt, onze prediking met vruchteloosheid kunnen slaan, zelfs al zou het prachtigste studiemateriaal ons op tafel gelegd worden. Doch — hoop ik eens het beste, en onderstel dus, dat de kansel weer (bij het in anderen vorm) de rijkdommen van het gereformeerde denken ook (neen: juist) aan de geloovigen als de hünne uitstalt, dan zouden er toch weer jaren en jaren verlopen moeten, eer een consequent gereformeerd gedachte heilsgeschiedenis onder de gereformeerde algemeene erkenning zou vinden. De een zou zijn hoofd schudden over zooveel „integkunde“, waarvan dan ook het gevaar inderdaad voor de deur ligt. De ander zou het volk te wapen roepen voor een kinderachtig ter bescherming van de niet nader gedefinieerde „eenvoudigheid des geloofs“, die hij dan bedreigd achtte door zulk een poging tot consequentie (hoe juist die poging en staan is in, en naar welke eenvoud, en de eenvoudigheid). De derde zou zwaar

zuchten over vernietigendheid, en klagen over roof aan „arme“ zielen, die immers sedert vele jaren een abonnement hebben moeten nemen op wekelijks verkrijgbaar gestelde schetsen van ziels-proces-fragmentjes, en zou dus heelmaal vergeten, dat hij nog genoeg teksten overhoudt, die rechtstreeks „in al de waarheid leiden“ inzake Gods wet „in de ziel“. Om van de nieuwe „kerken“, die zeker ontstaan zouden, nu maar te zwijgen.

Wij zijn dus op het punt juist van de historische teksten nog ver van den gereformeerden rijkdom, die er toch voor het geloof klaar „bereid“, ligt, af. Het staat zelfs te bezien, of wij bereid zijn, er naar te zoeken, hem als gemeenschap te aanvaarden. Wij zijn immers al vrij optimistisch. Hebben wij niet onze preeken-bundel den ongelukkigen titel van „Menigerlei genade“ gegeven? Ongelukkig noem ik dien titel, omdat met de „menigerlei genade“ in 1 Petrus 4:10 volstrekt niet uitsluitend, zelfs niet eens afzonderlijk aan het charisma der prediking gedacht is; b. omdat voorts die titel, gegeven dan eenmaal de ongeoorloofde beperking van die „menigerlei genade“ tot den preekdienst in de kerk, die titel zoo ongeveer kan worden opgevat als een stichtelijke parafrase van het ietwat „waereldsch“ klinkende: „elk vogeltje zingt, zooals het gebekt is“; met de dan daarbij onmisbare neven-gedachte: maar elk vogeltje zingt dan toch. Leef een lied, doe „het zijne“. Immers, het is juist de vraag, of wij al aan „het onze“, aan het „hebben“ van het ons te zingen opgedragen „lied“ toe zijn; of wij dus wel datgene preeken, wat wij preeken moeten (nog eens: ik heb het nu over de HISTORISCHE teksten, niet over dogmatische b.v.). De persoonlijke eigenaardigheden („menigerlei“) van den prediker mogen eerst dan in het pluriforme preekwerk tot lof van den Vader der geesten worden opgemerkt, en reden van dank, als de INHOUD der pluriforme voordrachten de alleen-goede is. En in groote lijnen gezien, zijn wij wat de tekening der ééne heilsgeschiedenis betreft, nog niet eens toegekomen aan de „genade“, aan het „lied“ zelf. We zoeken nog met z'n allen, indien ook zoeken.

Indien wij nu elkaar toegeven, dat alles, wat wij als gereformeerde leeren omtrent de eenheid der heilsgeschiedenis en ook omtrent de den bijbelschrijvers toegekende christologische tendenz in het schrijven van wat wel en niet verhaald wordt, puur en alleen vooroordeel is, waarvoor wij geen wetenschappelijk „bewijs“ hebben of begeeren, maar dat voor ons een geloofs-inhoud is, wel, dan is een oproep om ernst te maken met de praktische consequenties van dit geloof en met de bestudeering van zijn inhoud tenslotte niets minder dan een onderling vermaan tot — bekeering. Weinig, verzuim van bekeering brengt altijd „oordeelen“ over de kerk; o.m. ook dit oordeel, dat zij ongewapend zich ziet verrassen door — de ketters; dit woord is niet hatelijk.

We geven een enkele aanduiding bij wijze van illustratie.

Waarom proeven onze studenten, onze jeugd in 'al-gemeen, niet dadelijk een hun totaal vreemden gedachtegang, wanneer door een ethisch theoloog, Prof. Obbink (Inl. Bijbel, 200), de „verhalen“ van het Oude Testament „meer“ een verzameling van losse, op zichzelf staande verhalen“ genoemd worden, verhalen, „die in elkaars verlengde gelegd zijn, toen men ze bijeenvoegde“? Omdat wij sedert jaren in de praktijk toch eigenlijk zelf ook heel de bijbelsche geschiedenis hebben opgelost in een reeks van „losse verhalen“. Een mooie geschiedenis van Jozef. En een aandoenlijk verhaal over Saul. En af en toe eens een mooi „bekeerings“ schetsje van Ebed-melech den Moorman, of een verhardings-scène van Hanneja den profeet der valscheheid. Maar de worsteling van God, die Zijn Zoon naar Egypte zendt, vanwaar Hij hem straks roepen wil, die lieten wij te vaak liggen. De gestrengheid van God, die Israëls theocratische volksgemeenschap in Sauls dagen laat kiezen (op het erf der gelukzaligheden en der her-

stellingen daarvan, staan immers altijd, als voor „mon-digen“, verboden boomen ter beproeving?) laat kiezen, zeg ik, tusschen dien koning, die „naar het vleesch“ gekozen, en dien ander, die „naar den Geest“ gekozen was, evenals Abraham twee kinderen had, een „naar het vleesch geborene“, en een „naar den Geest geborene“, daar gaan wij gemakkelijk aan voorbij, hoewel het den Messias toont in diens voorbereiding van eigen komst. De doortrekking, tijdens Ebed-melech, van dezelfde lijn, die volgens Christus' preek in de synagoge van Nazareth reeds ten dage van Elia en Eliza werd getrokken (dat n.l. Israëls dorre takken worden prijsgegeven, en God tot een weduwe van Sarfath, en tot een Syrischen generaal Naäman gaat met den zegen), daarover spreken wij niet, hoewel het naar Pinksteren reikt en naar Joel riekt. Of de bittere, voor den Messias plaats-bereidende, kamp tusschen ware en valsche profetie tijdens Hanneja, daarvan maken we misschien ook te weinig werk. Maar hebben wij op die manier nu niet van al die histories gemaakt, zulks dan evenwel tegen onze gereformeerde axioma's in, wat Prof. Obbink bewijst presenteert als bijbelsche geschiedenis: „losse, op zichzelf staande verhalen“? Als dezelfde ethische hoogleraar het heeft over het „taferaal-matige“ in de bijbelsche geschiedverhalen, nu, wapenen wij onze jeugd dan wel tegen dergelijke opvattingen, zodanig ook wij maar niet verder komen dan „taferaelen“? Ja zeker, wij plaatsen hier en daar een messiaansch lichtje in het Oude Testament: A. wordt een type van Christus, vanwege die en die bepaalde „treffende“, „bizon-dorheid“ uit „zijn“ leven; en met B. enkele eeuwen later, op een ander plekje van den aardbodem, staat het precies zoo; van C. een paar eeuwen verder, in een, wat ons betreft, heel ander milieu, geldt weer hetzelfde. En dat lijken ons dan zoo allemaal van die aardige „taferaelen“: zoo'n messiaansch lichtje in een overigens donkere of schemerachtige omgeving; maar voorts zien wij niet de groote evolutie der messiaansche zelf-openbaring en zelf-vorbereiding van den Logos. Hier tegenover nu zegt Dr. Y. K. Vellenga terecht in „Mepeler Kerkbode“: (ik citeer vrij): een reeks van lichtjes, hier en daar, dat is nog niet een straal van licht, geeft geen lijn van licht, toont niet de komst van het doorbrekende licht. O zeker, wij komen wel in verzet, als Prof. Obbink t.a.p. schrijft, dat de eigenlijke geschiedschrijving (in het O. T.), de geschiedschrijving, die „objectieve feiten“ geeft, „pas laat komt“, en dat we in Israël „deze wijze van geschiedschrijving“, „zeker niet te stellen hebben vóór den koningstijd“. Maar ons verzuim van eigen gereformeerd denken draagt er toch maar de schuld van, dat wij althans in de praktijk der prediking tenslotte toch weer in het schuitje van Prof. O. terecht komen, wanneer hij op de o.i. onjuiste stelling van daareven de andere volgen laat, dat „de oosterling“ met zijn verhalen slechts „bedoelt: „leering, praktisch onderricht“. Deze laatste stelling hangt bij Prof. O. niet, bij ons (nu weer in de praktijk van onze interpretatie der geschiedenisSEN) wel in de lucht, want wij gelooven de „objectiviteit“ der verhaalde „feiten“, doch rukken ze dadelijk uit hun „objectieve“ verband, en halen er dan zoo „leeringen“ uit; o neen, niet ten koste van de objectieve feiten, doch evenmin daaruit. Datgene, wat dus het feit zijn „objectieve“ plaats en teleologische waarde, en kracht verleende, zonderen wij dus praktisch van de „leering“ af; onze „leering“ komt zoo toch ook eigenlijk los van het objectieve feit te staan; die objectiviteit was enkel maar memoriepost. En dat is jammer, want het maakt, dat straks slechts een heel klein beetje quasi-geleerdheid en vermoedheid noodig zijn, om onze jonge menschen te laten overhellen tot de ethische gedachte, die echter in haar geheel gezien, dan weer zelf in de lucht hangt. Want men kreeg bij ons immers zoo niet de architectuur van het geheel te zien. Dit nu lag niet aan Gods bouw-werk, maar aan onze oogen, die traag tot zien, onze handen, die trug tot tasten waren...

damische Drogisterij
19 - DUSSEN - Telefoon 10
en voor U klaar ALLE
Kruiden, Recepten, en
dijk verschen aanvee
in billijke prijzen.
aanbevelend, J. SLAAT

MEIBOOM
MAN, AANNEMER,
skhorststraat 58
EN HAAG

zich beleeft aan

LUIS, ROTTERDAM
HANG 18

Postch. en Giro 453
- en Rietfabrikant
EN - SERREMEUBEL
MANDEN EN WIEGEN

EBMEIJER
ANNO 1743

DAM I - ZAANDAM
Telef. 22

- GEDISTILLEERD
st - Limonade

EL. C. VERSLUIS
aat 5, Rijswijk (Z.-H.)
Telefoon 18798

Boekhandel

renmagazijn
B. SCHUT

tr. 67, hoek Prinsengraaf
STERDAM
efoon 48826

efd aanbevelend.

verscheen:
FRÉ's

SJESJAREN

DOOR
JAN DER VLIS

form. - 277 bladz.
diversiering van
S. S. CLAUS

2.25 - Geb. f2.90

chtig verhaal voor
van 12 tot
rens naar boven
we maar niet aan-
Want zelfs vrouwen
ijze haren zullen
n van dit mooie

ken boekhandel
verkrigbaar.

Kok - Kampen

rij H. KLOOSTER

ilpt. Drogist
rplein, 32, Amsterdam

elefoon 20176

e DROGERIJEN, CHEM-
KENVERPLEGINGS- EN
MAAK-ARTIKELN.

iche orders kunnen
gevoerd worden.

e Psalmen,

igbundel

KEERS,

t. Kerk.

mening verkeert
ar aanleiding waar-
nden brengen, dat
en geloofd worden.
t, op deze en haar
toedantie nog eens

LE COINTRE.